

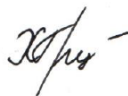
**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

МАРЦІХІВ ХРИСТИНА РОМАНІВНА

УДК 378.4:73(043.5)

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА
БАКАЛАВРІВ ГУМАНІТАРНИХ НАУК
У ГАЛУЗІ ЖУРНАЛІСТИКИ
В УНІВЕРСИТЕТАХ США**

13.00.04 – Теорія та методика професійної освіти



Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Львів – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному університеті «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
МУКАН Наталія Василівна,
Національний університет
«Львівська політехніка»,
професор кафедри педагогіки та
інноваційної освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент
ЛИТОВЧЕНКО Ірина Миколаївна,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського»,
професор кафедри англійської мови технічного
спрямування № 2;

кандидат педагогічних наук
ТАРАСОВА Ольга Володимирівна,
Хмельницький національний університет,
доцент кафедри практики іноземної мови та
методики викладання.

Захист відбудеться 04 лютого 2020 р. о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.052.24 у Національному університеті «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12, 2-й поверх, ауд. 226.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. Професорська, 1 та на сайті <http://www.lp.edu.ua/research/dissertations-directory>.

Автореферат розісланий 03 січня 2020 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**



О. С. Білик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах розвитку конвергентного медіа, глобалізаційних процесів та широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій відбувається переоцінка системи професійної підготовки фахівців. Соціально-економічні перетворення в українському суспільстві, активізація міжнародних зв'язків, формування національної свідомості, зміна ролі особистості у суспільних відносинах зумовлюють потребу у підготовці висококваліфікованих спеціалістів.

На сучасному етапі розвитку науки і техніки журналістика вважається одним із важливих інструментів впливу на розвиток людини і соціуму, політики та економіки держави загалом. Новий статус журналістики та сучасні умови ринку праці висувають високі вимоги до якості професійної освіти та зумовлюють необхідність модернізації моделі професійної підготовки журналістів, яка була б оптимальною та прийнятною для суспільства.

Удосконалення системи професійної підготовки майбутніх журналістів зумовлене зовнішніми та внутрішніми чинниками. До зовнішніх чинників належать трансформаційні процеси у національній системі освіти, що пов'язані з інтеграцією України до Європейського співтовариства. Зазначена проблема знайшла своє відображення у документах та навчальних матеріалах, що розробляються міжнародними організаціями: «Нові виклики для журналістської освіти. Внесок до політики ЮНЕСКО» (New challenges for journalism education. A contribution to UNESCO politics), «Викладання журналістики для стабільного розвитку: нові навчальні плани» (Teaching journalism for sustainable development: new syllabi), «Типовий навчальний план для журналістської освіти: збірник нових навчальних програм» (Model curricula for journalism education. A compendium of new syllabi), «Громадянська освіта для професіоналів ЗМІ: навчальний посібник» (Civic education for media professionals: a training manual) тощо, а також у законодавчих документах України, зокрема, в законах України «Про професійний розвиток працівників» (2012), «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів (2009), Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року (2013), Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (2015). Внутрішні та особисто зумовлені фактори сприяють створенню нової компетентнісної моделі професійної підготовки майбутніх журналістів, в основу якої покладено неперервне навчання та постійне підвищення кваліфікації фахівців як одного із чинників забезпечення їхньої конкурентоспроможності. Отже, освітній процес необхідно спрямовувати на всебічний розвиток фахівця, акцентуючи увагу на його самостійності, самодостатності, самореалізації, креативності, творчому мисленні та задоволенні суспільних потреб.

Дослідження журналістської освіти в Україні свідчить про те, що реформування цієї галузі відбувається доволі повільно. Тому доцільним є аналіз прогресивних ідей зарубіжних країн, зокрема, американського досвіду системи журналістської освіти та обґрунтування перспектив його використання в умовах вітчизняної університетської освіти. США – це країна, що займає

лідерські позиції щодо підготовки журналістських кадрів, має одну з найбільш ефективних сучасних освітніх систем, що відповідає світовим стандартам, широку мережу закладів освіти, а також забезпечує конкурентоспроможність випускників університетів на міжнародному ринку праці.

Як свідчать результати виконаного дослідження, вагоме значення мають наукові розвідки вітчизняних та зарубіжних учених із проблем теоретичних та практичних аспектів професійної підготовки журналістів, а саме: методи та форми навчання журналістів (Ч. Берет та Ч. Філліпс (Ch. Berret та Ch. Phillips), Д. Галлін і П. Манціні (D. Hallin та P. Mancini), Б. Гйорі і М. Чарльз (B. Gyori та M. Charles), Р. Гудман та І. Штейн (R. Goodman та E. Steyn) М. Катнер, І. Грінберг, Ю. Джін, Б. Бойл, Ю. Хсу та І. Данліві (M. Kutner, E. Greenberg, Y. Jin, B. Boyle, Y. Hsu та E. Dunleavy); зміст професійної підготовки журналістів (Н. Головченко, С. Лагос, С. Мелладо, С. Морейра та М. Хермандез (С. Mellado, С. Moreira, S. Lagos та M. Hernández), Р. Хоббс (R. Hobbs); форми організації навчальної діяльності та використання інноваційних технологій у навчанні журналістів (С. Андерсон (С. Anderson), Н. Габор, Я. Гаврилова, М. Карлсон (M. Carlson), С. Коновальчук, В. Різун, З. Смелкова, І. Чемерис; громадсько-дослідницьке навчання журналістів (Л. Брітт (L. Britt), Дж. Селтмерш та І. Злотковський (J. Saltmarsh та E. Zlotkovsky).

Упродовж останніх десятиліть порівняльно-педагогічні дослідження різних аспектів освіти за кордоном, зокрема глобалізаційних та інтеграційних процесів, обґрунтовували О. Барабаш, Н. Бідюк, Е. Бражник, М. Бусько, К. Істоміна, І. Литовченко, О. Локшина, Н. Мукан, А. Сбруєва, С. Сисоєва, С. Цюра, Ю. Шийка. Компаративно-педагогічні дослідження вищої професійної освіти США здійснювали українські дослідники М. Братко, М. Вачевський, С. Вітвицька, І. Козубовська, О. Луценко, Л. Поливана, О. Стойка, О. Тарасова, проте система професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США ще не була об'єктом наукових досліджень.

Актуальність та доцільність теми дисертаційного дослідження зумовлені необхідністю подолання суперечностей між: динамічним розвитком технологій і виробництва медіа галузі та неготовністю журналістської освіти до реагування на швидкі зміни; зростаючими вимогами до майбутніх журналістів на ринку праці та недостатнім рівнем практичної підготовки фахівців; потребою забезпечення належних умов для професійної підготовки майбутніх журналістів та застосування переважно традиційних методів навчання, вироблення практичних навичок; об'єктивною причиною аналізу журналістської освіти та незначним рівнем дослідження прогресивного американського досвіду, що може бути використаний для удосконалення професійної підготовки бакалаврів з журналістики в Україні.

З огляду на потребу розв'язання суперечностей, а також актуальність журналістської освіти у сучасних умовах конвергентного суспільства України, відсутність її комплексного вивчення, важливість упровадження американського досвіду журналістської освіти, нами обрано тему дисертаційного дослідження: **«Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації відповідає науковому напрямку кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми лінгвістики науково-технічного і художнього тексту, питання лінгвометодики та педагогіки». Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми «Теорія і практика розвитку освітніх систем та професійної підготовки фахівців в умовах трансформаційних суспільних процесів» (номер державної реєстрації 0115U000456).

Тема затверджена вченою радою Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 22 від 19.04.2016) та узгоджена в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 7 від 29.11.2016).

Мета дослідження – виявити особливості професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та окреслити можливості використання прогресивних ідей американського досвіду в університетській освіті України.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**:

- 1) на основі аналізу психолого-педагогічної літератури обґрунтувати професійну підготовку бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики у системі вищої освіти США як науково-педагогічну проблему;
- 2) розкрити організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США;
- 3) здійснити порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та України;
- 4) окреслити можливості використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в умовах університетської освіти України.

Об'єкт дослідження – університетська освіта США.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США.

Методологічною основою дослідження є сукупність наукових підходів до вирішення проблеми журналістської освіти у США (аксіологічного, акмеологічного, системного, особистісно-діяльнісного, міждисциплінарного); принципів об'єктивності, системності, цілісності, гуманізації, фундаментальності, неперервності професійної освіти; педагогічні та психологічні ідеї про сучасний розвиток освіти; філософські положення про єднання загального та часткового, теорії та практики; концептуальні засади порівняльної професійної педагогіки; сучасні теорії та тенденції розвитку журналістської освіти; міждисциплінарні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з журналістики.

Методи дослідження. Для розв'язання окреслених завдань та досягнення визначеної мети використано комплекс методів дослідження: *загальнонаукові* – аналіз та синтез, які застосувалися для опрацювання наукових розвідок

зарубіжних і вітчизняних учених, нормативно-правової документації, навчальних програм тощо; індукція та дедукція – для виокремлення особливостей професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США; зіставлення та порівняння – для виявлення спільних і відмінних характеристик у професійній підготовці журналістів у США та Україні; *конкретно-наукові* – методи системно-структурного та системно-функціонального аналізу, завдяки яким виокремлено основні компоненти журналістської освіти у США, встановлено функціональні зв'язки між ними; метод екстраполяції, який сприяв використанню якісних показників американського досвіду при підготовці майбутніх журналістів у системі університетської освіти України; *емпіричні методи*: бесіди, діалоги з професорсько-викладацьким складом та студентами, опитування адміністрації американських університетів (Університет Флориди, Сіракузький університет, Університет Кентуккі, Університет Огайо, Колумбійська вища школа).

Джерельна база: документи громадських, національних та міжнародних організацій, зокрема ЮНЕСКО, Американської асоціації викладачів журналістики (American Association of Teachers of Journalism), Національної асоціації з комунікації (National Communication Association), Асоціації освіти у галузі журналістики та масових комунікацій (Association for Education in Journalism and Mass Communication), Міжнародної асоціації з комунікації (International Communication Association), Центру медіаосвіти (Center for Media Education), Центру медіаграмотності (Center for Media Literacy), Освітнього відео-центру (Educational Video Center), Асоціації «Стратегії медіаграмотності» (Strategies for Media Literacy); нормативно-правові документи міжнародного та національних рівнів: Поправка №10 до Конституційного акту США (Constitutional Act, 1791, Amendment №10), Міжнародний стандарт класифікації освіти (International Standard Classification of Education, 2012), Закон України «Про вищу освіту» (2014), Вища школа, Стандарти для журналістів (High School Journalists' Standards, 2007), Професійні журналістські стандарти та кодекс норм поведінки (Professional Journalistic Standards and Code of Ethics, 2009), Декларація про принципи поведінки журналістів (Declaration of principles on the Conduct of Journalism, 1986), Стандарти для викладачів журналістики (Standards for Journalism Educators, 2019), Стандарти компетентності та інформаційної грамотності для студентів-журналістів і спеціалістів у цій галузі (Information Literacy Competency Standards for Journalism Students and Professionals, 2011), Стандарти якості професійної освіти у штаті Каліфорнія (Quality Professional Learning Standards, 2015), Стандартизована класифікація професій (Standard Occupational Classification, 2018); фахові видання у галузі журналістики: «Про журналістську освіту» (The Journal of the Association for Journalism Education), «Глобальна журналістська освіта у 21-ому столітті: виклики та інновації» (Global Journalism Education in the 21st century: challenges & innovations), «Дослідження журналістики: журналістська освіта у США та Канаді» (Journalism Studies: Journalism Education in the United States and Canada), «Навчання цифрової та комп'ютерної журналістики» (Teaching data and computational journalism), «Посібник журналістських досліджень» (The

handbook of Journalism Studies); науково-педагогічна література, що відображає особливості вищої професійної освіти, зокрема професійної підготовки журналістів; освітньо-професійні програми; робочі навчальні програми; документація про забезпечення якості освіти в університетах США.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що *вперше* виявлено особливості професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США: узгодження професійних та освітніх стандартів на федеральному та штатовому рівнях; збалансоване використання потенціалу аудиторної та самостійної роботи студентів; диверсифікація освітньо-професійних програм підготовки майбутніх журналістів, ступенів і кваліфікацій, що характерні міжнародному освітньому простору; міждисциплінарний та інтегрований характер освітньо-професійних програм; широке використання методів активного навчання (метод кейсів, «мозковий штурм», «польове навчання», метод навчання через суспільно-корисну працю); активізація академічної мобільності здобувачів вищої освіти; систематичне забезпечення моніторингу якості освіти, що сформувалося під впливом глобалізації, інтернаціоналізації, транснаціоналізації, тенденцій «короткої та професіоналізованої освіти», індивідуалізації освітнього процесу; *обґрунтовано* професійну підготовку бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики як науково-педагогічну проблему, в основу якої покладено теорії (семіотична, культурологічна, естетична, «ін'єкційна», теорія розвитку критичного мислення та активного навчання), концепції (конструктивізму, когнітивізму, громадянської освіти, національної безпеки конвергентного суспільства); принципи (загальнодидактичні та специфічні), підходи (компетентнісний, системний, особистісно-діяльнісний, міждисциплінарний, культурологічний, акмеологічний, аксіологічний); *розкрито організаційно-педагогічні засади* професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики, що представлена як система взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих компонентів (нормативного, теоретичного, змістового та операційного); *здійснено порівняльно-педагогічний аналіз* професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в університетах США та України, виявлено спільне та відмінне у досвіді двох країн; *окреслено можливості* використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в умовах університетської освіти України.

Уточнено зміст та специфіку організації професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики.

Подальшого розвитку набули положення про організацію професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики на основі співпраці університетів з урядовими та неурядовими організаціями, місцевою громадою та потенційними роботодавцями; про комплексне використання традиційних та інноваційних методів навчання, зокрема кейсів, польового методу навчання, практичного навчання у громаді.

Практичне значення результатів дослідження. Положення та матеріали, викладені у дисертаційному дослідженні, зокрема модель професійної

підготовки фахівців у галузі журналістики, окреслені можливості впровадження конструктивних ідей американського досвіду у системі вищої освіти України можуть використовуватися у процесі професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук за спеціальністю 061 «Журналістика».

Результати дослідження, матеріали публікацій, обґрунтований термінологічний словник та базу даних можуть застосовувати вітчизняні науковці для виконання порівняльного-педагогічних досліджень; заклади вищої освіти України з метою поглиблення знань викладачів та студентів про професійну підготовку бакалаврів з журналістики в університетах США; працівники Міністерства освіти і науки України, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, педагогічна громадськість, залучені до процесів розроблення освітніх стандартів, акредитації закладів вищої освіти та ліцензування освітньо-професійних програм.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II (акт № 100/UA/2019 від 04.04.2019), комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (акт № 01-13/242 від 04.04.2019), Бердянського державного педагогічного університету (акт № 57-08/375 від 08.04.2019), Львівського національного університету імені Івана Франка (акт № 1688- Н від 13.05.2019), Національного університету «Львівська політехніка» (акт № 67-01-106 від 24.05.2019).

Особистий внесок здобувача. У праці [9] – авторці належить характеристика спеціальності «журналістика», за якою здійснюється підготовка фахівців у американських університетах; у праці [11] – розробка моделі формування професійної компетентності журналістів в університетах США; у праці [12] – аналіз специфіки професійної підготовки майбутніх журналістів в умовах інноваційного середовища.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях: «Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення» (Київ, 2016); «Сучасний вимір психології та педагогіки» (Львів, 2016); «Наукові дослідження: перспективи інноваційного розвитку суспільства і технологій» (Одеса, 2016); «Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення та підходи» (Дрогобич, 2017); «Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення» (Київ, 2017), «Сучасна наука: проблеми та перспективи» (Київ, 2017); «Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті» (Ужгород, 2018); «Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук» (Київ, 2018); «Сучасний рух науки» (Дніпро, 2019); «Наукові досягнення, відкриття та шляхи розвитку педагогічної науки» (Запоріжжя, 2019); наукових семінарах кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка» (2016-2019).

Вірогідність результатів дослідження забезпечено завдяки використанню методів, які відповідають меті та завданням дисертаційного дослідження; методологічній обґрунтованості вихідних позицій; опрацюванню значного

обсягу наукових розвідок, документації професійних журналістських організацій та асоціацій, нормативно-правової бази та навчально-методичного забезпечення факультетів журналістики університетів США; позитивним результатом впровадження матеріалів дисертації у систему вищої освіти України.

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображено у 20-ти працях (з них 17 одноосібні): 8 статей у наукових фахових виданнях України (з них 3 водночас включено до міжнародних наукометричних баз даних), 1 – у періодичному фаховому виданні іншої держави, 10 праць апробаційного характеру, 1 науково-методичні рекомендації.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (495 найменувань, з них 284 – іноземними мовами), 9-ти додатків. Загальний обсяг дисертації складає 369 сторінок, з них 232 сторінки основного тексту, який містить 3 таблиці та 3 рисунки на 5-ти сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність та доцільність дослідження; вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження; зазначено джерельну базу; висвітлено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, апробацію і впровадження результатів дослідження; зазначено особистий внесок здобувача; подано структуру й обсяг дисертаційної роботи.

У першому розділі **«Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх журналістів»** висвітлено професійну підготовку фахівців у галузі журналістики як науково-педагогічну проблему, а також проведено аналіз поняттєво-категорійного апарату й теоретичних засад професійної підготовки бакалаврів з журналістики.

Проаналізовано значний обсяг науково-педагогічної літератури та нормативно-правової документації, які описують різні аспекти професійної підготовки журналістів в університетах США. Зокрема, опрацьовано наукові розвідки, у яких охарактеризовано структуру та функціонування вищої професійної освіти США; формування професійних компетентностей журналістів; роль міжкультурної комунікації в умовах конвергентного суспільства та форми вираження громадської свідомості журналістів.

З урахуванням результатів наукових розвідок подано тлумачення та визначено взаємозв'язок ключових понять дослідження, а саме: «професійна освіта» та «професійна підготовка», «бакалавр гуманітарних наук», «фахівець з журналістики». Окрім цього, окреслено поняття «професійний стандарт», «кваліфікація», «ступінь», а також чітко визначено терміни «компетенція» та «компетентність».

Бібліографічний аналіз окресленої проблеми дав змогу розглянути підготовку майбутніх фахівців з журналістики на засадах «нормативного індивідуалізму», авторитарності, свободи громадських справ, емпіризму, соціальної відповідальності.

В основу професійної підготовки майбутніх журналістів у США покладено концепцію конструктивізму, відповідно до якої реалізується активне навчання; концепцію національної безпеки конвергентного суспільства, громадянської освіти та когнітивізму. У результаті дослідження журналістської освіти у США, визначено основні теорії у цій сфері: семіотичну, культурологічну, естетичну, «ін'єкційну», теорію формування критичного мислення, активного навчання.

Охарактеризовано сучасні тенденції розвитку журналістської освіти у ЗВО та особливості професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики в університетах США. Доведено, що інтеграційні та глобалізаційні процеси значно вплинули на професійну підготовку майбутніх журналістів, висуваючи нові вимоги до її здійснення. З'ясовано, що майбутній фахівець у галузі журналістики повинен оволодіти чітко визначеними компетентностями: соціальною, в основу якої покладено здатність журналістів нести відповідальність за інформацію перед аудиторією; міжкультурною, яка полягає у прояві поваги та толерантності до представників різних культур; комунікативною, що визначає необхідність оволодіння фахівцями технологіями усного та письмового спілкування; інформаційною грамотністю, яка ґрунтується на вмінні використовувати різні новітні медіатехнології; іншомовною, яка сприяє встановленню зв'язків з репортерами з різних країн; розвитком критичного мислення; активною громадянською позицією та діяльністю, що базується на виконанні спільних проєктів із різними спільнотами заради блага держави. Встановлено, що формування такого широкого спектру компетентностей журналістів, формування і розвиток професійних умінь та навичок сприяє забезпеченню їхньої конкурентоспроможності на ринку праці.

У другому розділі **«Організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США»** здійснено дослідження організаційної специфіки забезпечення якості журналістської освіти; охарактеризовано систему професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США; представлено модель професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США.

На підставі аналізу нормативно-правової документації та законодавчих актів висновуємо, що система вищої освіти США характеризується децентралізацією та автономністю інституцій. Федеральний уряд, регіональні агентства та адміністрація штатів здійснюють моніторинг якості освіти згідно з освітніми та професійними стандартами. Також виявлено, що освітні стандарти формуються на основі законів штатів та рішень університетів, а професійні стандарти, своєю чергою, окреслюють вимоги до певної професії і чітко визначають обсяг знань, умінь і навичок, якими має володіти фахівець для виконання посадових обов'язків.

У розділі представлено авторську модель професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США, що охоплює нормативний, теоретичний, змістовий та операційний компоненти (рис. 1).

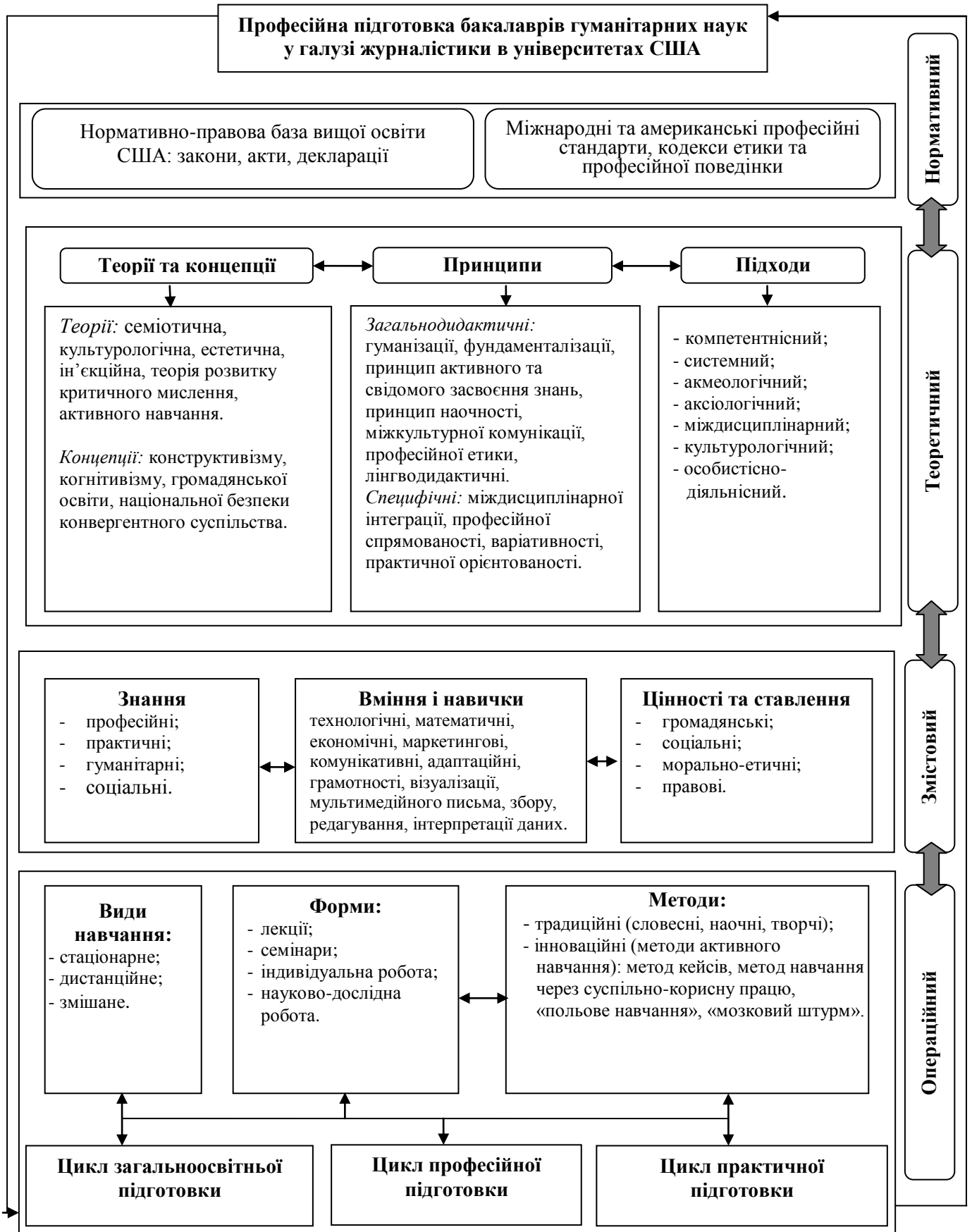


Рис. 2.1. Структура професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США

В основу нормативного компоненту покладено сукупність нормативних актів, документів, які регулюють освітній процес студентів-журналістів.

Теоретичний компонент представлений теоріями, концепціями, принципами та підходами, а також відображає тенденції, на яких ґрунтується професійна підготовка майбутніх журналістів. Виявлено, що освіта для майбутніх журналістів в університетах США формується навколо трьох напрямків розвитку: перший напрямок об'єднує норми, цінності, стандарти та практику у сфері журналістики; другий – акцентує увагу на соціальних, культурних, політичних, економічних, юридичних та етичних аспектах журналістики; третій – спрямований на оволодіння знаннями про світ та інтелектуальні виклики, які постають перед журналістикою.

Встановлено, що у США професійна підготовка журналістів охоплює бакалаврські, магістерські і докторські освітньо-професійні програми. На основі ґрунтовного аналізу освітньо-професійних програм бакалаврів журналістики визначено, що вони характеризуються міждисциплінарністю та варіативністю. До обов'язкової компоненти освітньо-професійних програм належить вивчення дисциплін, які пов'язані з теоретичними аспектами розвитку журналістської освіти. Цикл професійно спрямованих дисциплін передбачає формування фахової компетентності за допомогою освоєння низки навчальних дисциплін. Вибіркові дисципліни охоплюють вивчення модулів, які розкривають широкий спектр проблем журналістської професії.

Проаналізувавши освітньо-професійні програми підготовки фахівців з журналістики в університетах США, визначено принципи, на яких вони ґрунтуються: загальнодидактичні (принцип активного та свідомого засвоєння знань, умінь та навичок, принцип наочності, міжкультурної комунікації, професійної етики, фундаменталізації, гуманізації) та лінгводидактичні, покладені в основу вивчення специфіки мови та мовлення.

На основі дослідження змістового наповнення освітньо-професійних програм університетів США визначено мету професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики, що полягає в оволодінні студентами знаннями, вміннями та навичками аналітичного мислення, комунікації для створення усного та письмового тексту, засвоєнні теоретичних знань з політології, соціології та культурології для адекватної інтерпретації фактів й актуальних проблем сучасності, що є важливою рисою демократичної держави та формування громадянського суспільства.

Результати дослідження свідчать, що операційний компонент професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики характеризується різноманітністю програм, відповідно до яких студенти здобувають ступінь бакалавра гуманітарних наук з відзнакою, бакалавра гуманітарних наук з основної/ додаткової спеціальності та бакалавра з подвійної спеціальності.

З'ясовано, що в освітньому процесі застосовуються різноманітні форми організації навчальної діяльності студентів-журналістів: семінарські, практичні та лекційні заняття, індивідуальні, групові та лабораторні роботи, консультації, майстер-класи, самостійна робота, практична підготовка тощо.

Зазначено, що професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики базується на поєднанні традиційних та інноваційних методів, серед яких широкого використання набули методи активного навчання: метод проектів, «польового навчання», проблемно-аналітичний кейс-метод, метод навчання через суспільно-корисну працю (служіння громаді), метод «мозкового штурму».

Науково-дослідницька підготовка майбутніх журналістів в університетах США характеризується різними видами пошуково-дослідницької діяльності: самостійним виконанням проектів, співпрацею американських університетів з медійними організаціями, залученням студентів до роботи з спільнотами, громадою.

У третьому розділі **«Порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів з журналістики в університетах США та України»** охарактеризовано стан професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в університетах України, здійснено порівняльний аналіз професійної підготовки бакалаврів з журналістики у двох країнах, а також представлено можливості використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в умовах університетської освіти України.

На основі результатів дослідження досвіду вітчизняних університетів, що здійснюють професійну підготовку здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня за освітньо-професійною програмою спеціальності 061 «Журналістика», виокремлено такі особливості: наявність нормативно-правової документації, яка регулює освітній процес; акцентування уваги на теоретичній підготовці; перенасиченість навчальних планів дисциплінами, які пов'язані з філологією; обсяг освітньо-професійної програми бакалавра – 240 кредитів, з яких 18 кредитів – вивчення дисциплін соціально-гуманітарного блоку, 27,5 кредитів складають дисципліни фундаментального, природничо-наукового та загальноекономічного блоку та 120,5 кредитів – дисципліни професійної та практичної підготовки; різні форми навчання – денна та заочна; перевага традиційних методів навчання над активними; недостатнє використання потенціалу новітніх медійних лабораторій, студій, в яких студенти мають можливість вдосконалювати практичні вміння і навички; низький рівень міжнародної мобільності та участі у проектних і грантових програмах.

З'ясовано, що основними підходами, на яких ґрунтується професійна підготовка бакалаврів-журналістів у закладах вищої освіти України є: особистісно-діяльнісний, герменевтичний, діагностичний, акмеологічний, аксіологічний, культурологічний та компетентнісний. Щодо принципів, покладених в основу професійної підготовки журналістів, то тут виявлені принцип фундаменталізації, гуманізації та диверсифікації.

Здійснений порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів з журналістики в університетах США та закладах вищої освіти України засвідчив, що освітньо-професійні програми у досліджуваних країнах гуманітарно-спрямовані, охоплюють обов'язкові та вибіркові дисципліни, побудовані на основі кредитно-модульної системи.

У результаті дослідження визначено кваліфікаційні вимоги до професійної підготовки майбутніх журналістів в обох країнах: чітко виокремлені компетентності та обсяг знань, якими повинен оволодіти майбутній журналіст. Також виявлено, що нормативні документи Міністерства освіти і науки України регулюють освітній процес, а у США професійна освіта узгоджується з Департаментом освіти штатів та автономно закладом вищої освіти.

Окреслено суттєві відмінності у професійній підготовці майбутніх журналістів, що пов'язані з реалізацією міждисциплінарного підходу в освітньо-професійних програмах; свободою формування освітньо-професійної програми, беручи до уваги варіативну та інваріантну складові; аналітичною спрямованістю обов'язкових дисциплін; різноплановим характером вибіркової компоненти програм; різноманітними моделями практичної підготовки студентів-журналістів; особливостями науково-дослідної роботи; співвідношенням кількості годин для аудиторних занять та самостійної роботи; студентоцентрованим підходом до навчання бакалаврів з журналістики, а також використанням новітніх комунікаційних технологій.

На основі виконаного порівняльно-педагогічного аналізу обґрунтовано доцільність використання інноваційних ідей американського досвіду в Україні для удосконалення професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики на управлінському, організаційному, структурно-змістовому та методичному рівнях.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі запропоновано вирішення наукового завдання щодо виявлення особливостей професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в умовах університетської освіти США та окреслення можливостей використання конструктивних ідей американського досвіду в університетах України. Результати виконаного дослідження дають змогу сформулювати такі висновки:

1. Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук з журналістики реалізується в умовах університетської освіти США з урахуванням тенденцій міжнародного освітнього простору, зокрема глобалізації, інтернаціоналізації, транснаціоналізації, тенденції «короткої та професіоналізованої освіти», індивідуалізації освітнього процесу, а також диверсифікації освітніх ступенів, кваліфікацій та освітньо-професійних програм. Вона характеризується специфічними рисами, серед яких поєднання централізації та децентралізації управління розвитком вищої професійної освіти США, що відображено в узгодженні професійних та освітніх стандартів на федеральному та штатовому рівнях, а також автономністю університетів; збалансування аудиторної, самостійної роботи студентів, реалізація вільного вибору елективних дисциплін здобувачем вищої освіти та створення індивідуальної освітньої траєкторії; мультидисциплінарність та інтегрованість практико-орієнтованих освітньо-професійних програм; гнучкість змісту, форм та методів навчання; широке використання потенціалу науково-пошукової та науково-дослідницької роботи студентів; застосування сучасних інформаційних технологій в освітньому

процесі; високий рівень внутрішньої та міжнародної академічної мобільності; забезпечення моніторингу якості освіти та результатів навчання студентів.

З'ясовано, що в основу професійної підготовки бакалаврів з журналістики покладено філософські, соціологічні, педагогічні, економічні теорії (семіотична, культурологічна, естетична, «ін'єкційна», теорія розвитку критичного мислення та активного навчання); концепції (конструктивізму, когнітивізму, громадянської освіти, національної безпеки конвергентного суспільства); принципи (загальнодидактичні та специфічні); підходи (компетентнісний, системний, особистісно-орієнтований, міждисциплінарний, культурологічний, акмеологічний, аксіологічний).

2. Розкрито організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США на основі характеристики її взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих компонентів: нормативного (сукупність документів, норм та законів, які забезпечують і регулюють розвиток журналістської освіти, можливість реалізації права на здобуття якісної освіти, що є одним із важливих факторів підготовки кваліфікованого фахівця); теоретичного (теорії, концепції, принципи та підходи, покладені в основу професійної підготовки майбутніх журналістів); змістового (змістове наповнення освітньо-професійних програм, що характеризується міждисциплінарністю та варіативністю, охоплює обов'язкові й вибіркові дисципліни, цикл професійних дисциплін, практичну та наукову підготовку, спрямовані на освоєння професійних, практичних, гуманітарних, соціальних знань, формування і розвиток технологічних, математичних, економічних та маркетингових, комунікативних, адаптаційних умінь і навичок, а також – грамотності, візуалізації, мультимедійного письма, збору, редагування, аналізу, інтерпретації даних, формування професійних цінностей і ставлення (громадянських, соціальних, морально-етичних, правових); операційного (види навчання: очне, заочне та змішане; типи освітньо-професійних програм: бакалавр гуманітарних наук, бакалавр технічних наук, бакалавр з відзнакою, бакалавр основної/ додаткової спеціальності, бакалавр подвійної спеціальності; форми організації освітнього процесу: навчальні заняття (семінари, лекції, групова, індивідуальна, самостійна робота), практична підготовка та стажування за кордоном, контрольні заходи; методи: традиційні (наочні, словесні, практичні) та інноваційні (метод кейсів, «польове навчання», метод навчання через суспільно-корисну працю, «мозковий штурм») тощо.

3. Результати порівняльно-педагогічного аналізу досвіду підготовки бакалаврів у галузі журналістики у США та Україні свідчать про наявність спільних та специфічних ознак. З'ясовано, що спільними для досліджуваних країн є: систематичний перегляд та вдосконалення освітньо-професійних програм підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики з урахуванням тенденцій міжнародного освітнього простору, національних освітніх традицій, вимог ринку праці та роботодавців; гуманітарна та компетентнісна спрямованість освітньо-професійних програм, що охоплюють нормативні й елективні дисципліни; кредитно-модульна система професійної підготовки

бакалаврів з журналістики; рівневість та ступеневість вищої професійної освіти; впровадження стандартів професійної підготовки; концептуально-педагогічні засади професійної підготовки журналістів.

Специфіку журналістської освіти у США формують: високий рівень міжнародної інтегрованості; автономність системи університетської освіти; гнучкість освітньо-професійних програм; свобода вибору, що дозволяє студентам формувати власну освітню траєкторію; диверсифікація освітньо-професійних програм та кваліфікацій; міждисциплінарність програм; відведення значного обсягу годин для самостійної роботи; мотивація до дослідницько-пошукової роботи; високий рівень академічної мобільності; розвинута система стажування, волонтерська та громадська діяльність майбутніх журналістів; застосування активних методів навчання; використання новітніх інформаційних технологій; реалізація студентоцентрованого підходу до навчання; налагоджена співпраця з роботодавцями з метою потенційного працевлаштування та виконання спільних проектів.

Для досвіду України у галузі професійної підготовки майбутніх журналістів характерні: низький рівень міжнародної інтегрованості; теоретична спрямованість освітньо-професійних програм; недостатній рівень формування і розвитку практичних умінь і навичок; декларативний характер використання права вибору елективних дисциплін та формування індивідуальної освітньої траєкторії; перенасиченість навчальних планів дисциплінами філологічного спрямування; відведення значного обсягу часу для аудиторних занять; незначний рівень залучення студентів до науково-пошукової та науково-дослідницької роботи; повільний темп активізації міжнародної академічної мобільності та відсутність внутрішньої академічної мобільності; початковий етап налагодження співпраці з вітчизняними та закордонними медійними організаціями для проходження практики здобувачами вищої освіти; започаткування і налагодження роботи медійних лабораторій та центрів для практичної підготовки майбутніх журналістів.

Виконане дослідження уможливило окреслення перспектив використання конструктивних ідей американського досвіду в умовах університетської освіти України:

на управлінському рівні: посилення моніторингу за якістю журналістської освіти та залучення представників медіаринку й організацій для здійснення контролю за цим процесом; перегляд можливостей щодо впровадження змішаного навчання з спеціальності «Журналістика» поряд із заочною формою навчання; розширення можливостей щодо залучення до процесу викладання фахівців, що працюють на сучасному ринку медіа послуг;

на організаційному рівні: налагодження тісної співпраці між університетами, медіаринком, громадськими і професійними організаціями з метою розробки та впровадження, удосконалення освітніх і професійних стандартів журналістського фаху, удосконалення освітнього процесу, забезпечення його практичного спрямування, налагодження обміну досвідом між студентами, викладачами та працедавцями, розвиток грантових та стипендіальних програм для нагородження кращих студентів; активізація

міжнародної та внутрішньої академічної мобільності студентів і викладачів; всебічне та своєчасне висвітлення інформації про освітньо-професійні програми підготовки майбутніх журналістів у медіа просторі;

на структурно-змістовому рівні: збільшення обсягу дисциплін професійного спрямування; диверсифікація предметних спеціалізацій; імплементація інноваційних курсів; широке використання потенціалу науково-дослідної та науково-пошукової роботи здобувачів вищої освіти;

на методичному рівні: комплексне застосування традиційних та інноваційних методів навчання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики; організація практичного навчання у медійних студіях, лабораторіях, ньюзрумах.

Виконане порівняльно-педагогічне дослідження професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США не вичерпує усіх аспектів цієї проблематики. Перспективними напрямками подальших науково-педагогічних досліджень є: особливості професійної підготовки магістрів та докторів філософії у галузі журналістики у системі вищої освіти США.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації, що відображають основні наукові результати дисертації

Публікації у наукових фахових виданнях України

1. Марціхів Х. Р. Професійна підготовка бакалаврів у галузі журналістики: досвід університетів США / Х. Р. Марціхів // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: педагогіка. – 2017. – № 1. – С. 148–152.
2. Марціхів Х. Р. Методи та форми організації навчального процесу журналістів в університетах США / Х. Р. Марціхів // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Київ, 2018. – Вип. 60, т. 2. – С. 17–21.
3. Марціхів Х. Р. Порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів наук у галузі журналістики в університетах США та України / Х. Р. Марціхів // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. – 2018. – № 3. – С. 223–233.
4. Martsikhiv K. Journalist public work in US universities / K. Martsikhiv // Studies in Comparative Education. – 2018. – № 1 (35). – P. 28–35.
5. Марціхів Х. Р. Методичні рекомендації щодо використання прогресивних ідей США у професійній підготовці журналістів в умовах університетської освіти України / Х. Р. Марціхів // Інноваційна педагогіка. – 2019. – Вип. 11, т. 2. – С. 103–106.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз

6. ¹ Грицко Х. Р. Особливості структури навчальних програм для журналістів в університетах США: нові стратегії та й перспективи / Х. Р. Грицко // Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Херсон, 2016. – Вип. 71, т. 1. – С. 98–102.
7. ² Hrytsko K. Peculiarities of journalism education in the USA and Canada: the way from craft to profession / К. Hrytsko // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2016. – № 5 (59). – С. 12–18.
8. ³ Марціхів Х. Р. Принципи реалізації змістового компоненту професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики у вищій школі США / Х. Р. Марціхів // Молодь і ринок. – 2017. – № 9 (152). – С. 174–179.
9. Martsikhiv K. Journalism as a field of study in the US higher education system / К. Martsikhiv, N. Mukan // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. – 2019. – Vol. 7 (81), iss. 201. – P. 23–26. (*авторський внесок: охарактеризовано спеціальність «журналістика», за якою здійснюється підготовка фахівців в американських університетах*)

Опубліковані праці апробаційного характеру

10. Грицко Х. Р. Міжкультурна комунікація як інноваційний предмет у навчанні журналістів в університетах США / Х. Р. Грицко // Наукові дослідження : перспективи інноваційного розвитку суспільства і технологій : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 28–29 жовтня 2016 р.). – Одеса : ГО «Інститут освітньої та молодіжної політики», 2015. – С. 6–9.
11. Грицко Х. Р. Модель формування професійної компетентності журналістів в університетах США / Х. Р. Грицко, А. О. Крилова // Педагогіка та психологія : виклики і сьогодення : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 6–7 травня 2016 р.). – К : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2016. – С. 38–40. (*авторський внесок: розроблено модель формування професійної компетентності журналістів в університетах США*)
12. Грицко Х. Р. Професійна підготовка журналістів в умовах інноваційного середовища / Х. Р. Грицко, А. О. Крилова // Сучасний вимір психології та педагогіки : Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 27–28 травня 2016 р.). – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2016. – С. 61–63. (*авторський внесок: охарактеризовано специфіку професійної підготовки журналістів в умовах інноваційного середовища*)
13. Марціхів Х. Р. Особливості нарахування кредитів у процесі навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США / Х. Р. Марціхів // Фундаментальні та прикладні дослідження: Сучасні науково-практичні рішення та підходи: Збірник матеріалів II-ї міжнародної науково-практичної конференції (Дрогобич, 10 березня 2017 р.). – Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2017. – С. 278–280.

¹ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

² Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

³ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

14. Марціхів Х. Р. Принципи навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США / Х. Р. Марціхів // Сучасна наука : проблеми і перспективи (частина 2) : Матеріали III-ї міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 6–7 жовтня 2017 р.). – Київ : МЦНД, 2017. – С. 8–10.
15. Марціхів Х. Р. Характеристика бакалаврських програм професійної підготовки фахівців у галузі журналістики в університетах США / Х. Р. Марціхів // Педагогіка та психологія : виклики і сьогодення : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 5–6 травня 2017 р.). – Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2017. – Ч. 1. – С. 87–91.
16. Марціхів Х. Р. Лекція як традиційний метод навчання журналістів в університетах США / Х. Р. Марціхів // Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 2–3 березня 2018 р.). – Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2018. – Ч. 1. – С. 100–103.
17. Марціхів Х. Р. Особливості операційного компоненту навчання журналістів в університетах США / Х. Р. Марціхів // Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті : Матеріали III-ї міжнародної науково-практичної конференції (Ужгород, 29–30 березня 2018 р.). – Ужгород : Ужгородський національний університет, 2018. – С. 291–293.
18. Марціхів Х. Р. Результати навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та України / Х. Р. Марціхів // Сучасний рух науки : Тези доповідей V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Дніпро, 7–8 лютого 2019 р.). – Дніпро : НБК, 2019. – С. 442–445.
19. Марціхів Х. Р. Теорії, тенденції та концепції професійної підготовки журналістів в університетах США / Х. Р. Марціхів // Наукові досягнення, відкриття та шляхи розвитку педагогічної науки : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 24–25 травня 2019 р.). – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2019. – С. 109–111.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

20. Марціхів Х. Р. Професійна підготовка фахівців у галузі журналістики : досвід США: методичні рекомендації / Х. Р. Марціхів. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 25 с.

АНОТАЦІЇ

Марціхів Х. Р. Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – Теорія та методика професійної освіти. – Національний університет «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України. – Львів, 2019.

У дисертаційній роботі запропоновано вирішення наукового завдання щодо виявлення особливостей професійної підготовки бакалаврів гуманітарних

наук у галузі журналістики в університетах США: узгодження професійних та освітніх стандартів на федеральному та штатовому рівнях; збалансоване використання потенціалу аудиторної та самостійної роботи студентів; диверсифікація освітньо-професійних програм підготовки журналістів, ступенів та кваліфікацій; міждисциплінарний та інтегрований характер освітньо-професійних програм; широке використання методів активного навчання; активізація академічної мобільності здобувачів вищої освіти; систематичне забезпечення моніторингу якості освіти, що сформувалося під впливом міжнародного освітнього простору. Обґрунтовано професійну підготовку бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики як науково-педагогічну проблему, в основу якої покладено теорії, концепції, принципи, підходи. Розкрито організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики. Здійснено порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в університетах США та України, виявлено спільні та відмінні риси в обох країнах. Окреслено можливості використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в умовах університетської освіти України.

Уточнено зміст та специфіку організації професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики.

Подальшого розвитку набули положення про організацію професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики на основі співпраці університетів з урядовими та неурядовими організаціями, місцевої громади та потенційними роботодавцями; про комплексне використання традиційних та інноваційних методів навчання, зокрема кейсів, польового методу навчання, практичного навчання у громаді.

Ключові слова: бакалавр гуманітарних наук, журналістика, професійна підготовка, освітньо-професійна програма, США, університет.

Марцихив Х. Р. Профессиональная подготовка бакалавров гуманитарных наук в области журналистики в университетах США. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – Теория и методика профессионального образования. – Национальный университет «Львовская политехника», Министерство образования и науки Украины. – Львов, 2019.

В диссертационной работе предложено решение научной задачи по выявлению особенностей профессиональной подготовки бакалавров гуманитарных наук в области журналистики в университетах США: согласование профессиональных и образовательных стандартов на федеральном и штатном уровнях; сбалансированное использование потенциала аудиторной и самостоятельной работы; диверсификация образовательно-профессиональных программ подготовки журналистов, ступеней и кваліфікацій; междисциплинарный и интегрированный характер образовательно-профессиональных программ; широкое использование методов

активного обучения; активизация академической мобильности соискателей высшего образования; систематическое обеспечение мониторинга качества образования, сформировавшиеся под влиянием тенденций международного образовательного пространства. Обоснованно профессиональную подготовку бакалавров гуманитарных наук в области журналистики как научно-педагогическую проблему, в основу которой положен теории, концепции, принципы, подходы. Раскрыты организационно-педагогические основы профессиональной подготовки бакалавров гуманитарных наук в области журналистики. Осуществлен сравнительно-педагогический анализ профессиональной подготовки бакалавров в области журналистики в университетах США и Украины, выявлено общие и отличительные черты в опыте обеих странах. Определены возможности использования конструктивных идей американского опыта профессиональной подготовки бакалавров гуманитарных наук в области журналистики в условиях университетского образования Украины.

Уточнено содержание и специфику организации профессиональной подготовки бакалавров гуманитарных наук в области журналистики.

Дальнейшее развитие получили положения об организации профессиональной подготовки будущих специалистов в области журналистики на основе сотрудничества университетов с правительственными и неправительственными организациями, местной общины и потенциальными работодателями; о комплексном использовании традиционных и инновационных методов обучения, в частности кейсов, полевого метода обучения, практического обучения в обществе.

Ключевые слова: бакалавр гуманитарных наук, журналистика, профессиональная подготовка, образовательно-профессиональная программа, США, университет.

Martsikhiv K. R. Professional Training of Bachelors of Arts in Journalism at the US Universities. – On the rights of a manuscript.

The thesis for the Degree of Candidate of Pedagogical Sciences in the specialty 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education. – Lviv Polytechnic National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, 2019.

The thesis presents the solution to the research problem of identifying specificity of professional training of Bachelors of Arts in Journalism at the US universities (harmonization of professional and educational standards at the federal and state levels; balanced use of the potential of classroom and independent student work; diversification of educational and professional journalism training programs; the interdisciplinary and integrated nature of educational programs, degrees and qualifications; extensive use of active learning methods; activation of student academic mobility; systematic higher education quality assurance) that have been formed under the influence of tendencies of international educational space. Professional training of Bachelor of Arts in Journalism has been justified as a scientific and pedagogical problem, solving of which is based on theories, concepts, principles, approaches. On the basis of comparative and pedagogical analysis of

professional training of Bachelor of Arts in Journalism at the universities of the USA and Ukraine common (systematic review and improvement of educational and professional programs for the training of future specialists in journalism, taking into account trends of the international and educational space, national educational traditions of the labour market and employers' requirements; humanitarian and competence-oriented educational and professional programs covering compulsory and optional disciplines; credit-modular system; levels and degrees of higher professional education; implementation of training standards; conceptual and pedagogical fundamentals of professional training of journalists), distinctive (specific attributes of the US experience are: high level of integration into international space, autonomy of university system, flexibility of educational and professional programs; freedom of choice that allows students to form their own educational trajectory; diversification of educational and professional programs, degrees; interdisciplinary of programs; allocation of a considerable amount of student's academic load to independent work; motivation to analytical research work, high level of academic mobility; volunteer and community activities of future media specialists; applying active methods of teaching; active use of information technologies; implementation of student-centred approach; collaboration of universities with potential employers with the aim of providing work for graduates and implementing joint projects; specific attributes of Ukraine's experience are: low degree of integration into international educational space; theoretically oriented educational and professional programs, insufficient level of formation and development of practical skills; low level of right to choose optional disciplines and formation of an individual educational trajectory; philologically oriented curricula; allocation of a considerable amount of student's academic load to classroom work; low level of student involvement into scientific and analytical research; the initial stage of intensification international academic mobility and the lack of internal academic mobility; the initial stage of establishing cooperation with domestic and foreign media organizations for students' internship; setting up and improvement of media laboratories and centres for practical training of future journalists) features of the researched countries have been identified; recommendations on the use of constructive ideas of experience of professional training of Bachelors of Arts in Journalism at Ukrainian universities have been developed.

The content and specifics of the professional training organization of Bachelors of Arts in Journalism have been clarified.

The ideas of organization of professional training of journalists based on the collaboration of universities with governmental and non-governmental organizations, the local community and potential employers, comprehensive use of traditional and innovative teaching methods, in particular, case study, "field training method", service learning have gained further development.

Key words: Bachelor of Arts, educational and professional program, journalism, professional training, USA, university.

Підписано до друку 27.12.2019 р.
Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Ум.др.арк.0,9. Наклад 100 прим.
Зам. №2201-1-2019

Видавництво ТзОВ «ЗУКЦ»
*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників та книгорозповсюджувачів видавничої продукції ДК № 408 від 09.04.2001р.
вул. Вітовського, 25, м. Львів, 79011*

